

Syystyöpaja 2021-10-05

Avoimen tieteen syystyöpaja 5.10. 12.00–14.30

<https://avointiede.fi/fi/tapahtumat/avoimen-tieteen-syystyopaja-2021>

<https://cscfi.zoom.us/j/64873151957> ; salasana 507657

TEEMA: Työryhmän työstämien semanttisen yhteensopivuuden edistämishojjeiden viimeistely

Työpajalle on varattu aikaa 2,5h.

[Kalvot](#)

Ohjelma

1. Johdatus, ohjeiden esittely
2. Keskustelu julkaisuformaataista ja -kanavista
3. Pienryhmätyöskentely:
 - a. arvolupauksen muotoilu
4. Tauko
5. Pienryhmätyöskentely:
 - a. ohjeiden viimeistelyä
6. Yhteistä työskentelyä:
 - a. yhtymäkohdat eri kohderyhmien ohjeista, tärkeät yhteistyökohdat

Tavoite

1. Kirjoitettujen ohjeiden validointi
2. Muutostarpeiden kartoitus ohjeisiin
3. Kirjoitettujen ohjeiden viimeistely
4. Julkaisusuunnitelma

Pienryhmät

1. [Ohjeita tutkijoille yhteentoimivuuden edistämiseksi](#)
2. [Ohjeita tutkimuksen datanhallinnan asiantuntijoille semanttisen yhteentoimivuuden edistämiseksi](#)
3. [Ohjeita tutkimuksen palveluntarjoajalle semanttisen yhteentoimivuuden edistämiseksi](#)

Työpajan muistio

Osallistujat
Maisa Borg
Jessica Parland-von Essen
Hanna Koivula
Juha Hakala
Jussi Pajari
Jussi-Pekka Hakkarainen
Kaisa Kylmälä
Mari Elisa Kuusniemi
Marjut Vuorinen
Nina-Mari Salminen
Saila Huuskonen
Tiina Sipola
Pekka Nygren

Niina Nurmi
Tanja Lindholm
Tuomas Alaterä
Turkka Näppilä
Katja Fält

Ohjeiden esittely – keskustelua

- omat suositukset tutkijoille, datanhallinnan asiantuntijoille ja palveluntarjoajille
- onko koneymäärättävyys aina pakollista?
 - on toki FAIRissä tärkeä tavoite, onko kuitenkaan FAIRiiden minitavoite?
 - ohjeet katsottava kontekstiin sopiviksi ja suuntaa-antaviksi: onko mahdollista ja järkevää tehdä koneluettavaa
 - tiukemmat säännöt koskevat metadataa ja datan puolella joudutaan luultavasti tinkimään (deep ja shallow FAIR -ajattelu)
- kirjoitetaan yhteiseen johdantoon asiaa FAIR-periaatteiden luonteesta yleisemmin (siitä että ohjeet katsottava kontekstiin sopiviksi ja suuntaa-antavaksi)
- ohjeet asiantuntijalle I1
 - **helpottavien työkalujen tuominen esiin lisätään ohjeeseen asiaa tästä**
 - alakohtaisia välineitä, joita ei ole järkevää ottaa organisaation omaan valikoimaan kun ne ovat jossain muualla saatavilla, asiantuntija voi arvioida niitä esim. turvallisuuden kannalta jos on tarvetta
- ohjeet palveluntarjoajalle I1
 - **EU:n ohjeet tutkimusinfroille liittyen FAIRiin – liittyykö sanastojen annotointiin? tutkitaan olisiko tästä tarpeen lisätä jotain**
- ohjeet asiantuntijalle I2
 - voisiko laajentaa vielä nykyisestä?
 - lisätään jotain tarvittavan osaamisen hankkimisesta?
 - tutustu erilaisiin ontologiapalveluihin tms.
 - **selkeytetään näitä ohjeita puhuttelevammaksi**
- ohjeet palveluntarjoajalle I2
 - Jos on oman alan master sanasto niin jaa se FAIRisti
 - **Jätetään konditionaalimuotoja (-isi-) pois, tehdään ohjeista kehottavia ja suoraan puhuttelevia**
 - Esim. tulisi hyödyntää aina kun mahdollista, hyödynnä...
- ohjeet asiantuntijalle I3
 - **kuratointi tärkeää koko aineiston elinkaaren ajan eikä pelkästään tutkimusprosessin aikana muokataanko tästä asiaa ohjeisiin?**
 - **jonnekin voisi hivuttaa selvemmin ajatusta, että pitkäaikaissäilytys hyvä huomioida jo datan luomisen vaiheessa muokataanko tästä asiaa ohjeisiin?**
 - pitkäaikaissäilytys palveluntarjoajan velvollisuus – yhteistyö palveluntarjoajan ja datan tallentajan välillä (vuoropuhelu näiden välillä)
 - voi tulla myös kolmikanta: datan tallentajan ja palveluntarjoajan lisäksi pitkäaikaissäilytyksen tarjoaja metatiedon oltava sellaista, että tulkinta ei vääristy kun se siirtyy järjestelmästä ja organisaatiosta toiseen
 - linkityssä datassa haastavaa, että on linkityksiä ulkoihin ontologioihin
 - tilanne ratkaistavissa PIDEillä: aineisto on useammassa sijaintipaikassa mutta PIDEillä voidaan linkittää niihin kaikkiin
 - ohjeissa ei ole selvästi otettu kantaa sen puolesta, että URLja ei saisi käyttää pitäisikö ottaa?
- ohjeet palveluntarjoajalle I3
 - pitäisikö buffata järjestelmiä jotka ovat vasta tulossa: organisaatioille ROR tutkimushankkeille RAID
 - **tutkimustietovaranto tulee edistämään näitä väkisin ja olisi reilua sanoa ääneen, että kansallisesti ko. PIDEjä on "tulossa" muokataanko tästä asiaa ohjeisiin?**
 - ORCID – sanasto, metatietovaranto...

Keskustelu julkaisuformaattista ja -kanavista

- mikä ohjeiden pointti on, mitä haluamme viestiä, mikä formaatti ja mitkä kanavat, miksi asia pitäisi kiinnostaa...
- yksinkertaistettu ppt-setti ja myös dokumenttimuotoinen (vrt. muut AT-paperit)
- yksi paperi, jossa on 3 osaa mieluummin kuin 3 erillistä paperia
- voitaisiin ottaa CSC:llä keskusteluun mahdollisuus toteuttaa 3 lyhyttä videota ohjeista
- videot etenkin tutkijalle ja data-asiantuntijalle
- ketkä ovat palveluntarjoajia?
 - CSC, Tietoarkisto, Kansallisarkisto, muita?
 - Jos organisaatiot tekevät omia data-arkistoja tai tietokantoja niin silloin hekin
 - Digimen, Kirjastoverkkopäivät...
 - EOSC Nordicissa listattu palveluntarjoajia

Arvolupauksen muotoilu

Tutkija-Conceptboard: <https://app.conceptboard.com/board/e4d5-04sc-2q5h-bb0p-szi6>

Asiantuntija-Conceptboard: <https://app.conceptboard.com/board/oc71-a2zb-4qy7-25hq-z76t>

Palveluntuottaja-Conceptboard: <https://app.conceptboard.com/board/pypf-yiri-sodf-imfp-r1nc>

- Jatkuvuuden turvaaminen ja tunnustaminen yhteiskunnan tasolta
- Myös kehittämisen oltava jatkuvaa toimintaa

Loppukeskustelu

- yhteentoimivuudessa vastaan tulee: onko oikeasti realistista (esim. että tutkija tuntisi oman alansa sanastot)
- johdannon kirjoittaminen tärkeää: ei luvata liikoja, mikä on realistista, edistää jos pystytte ja mitä hyötyjä edistämisestä on
- Avoimen tieteen syyspäivät 24.–25.11., jossa tarkoituksena esitellä (toivottavasti valmiit) ohjeet
- koitetaan kirjoittaa johdanto pienemmällä porukalla?
- palveluntarjoaja-ohjeet tarvitsevat lisää työstöä
- jos annetaan ymmärtää, että tutkijat osaavat tiettyjä asioita niin on vaikeampaa perustella avun tarvetta niihin
 - voisivatko tutkijan ohjeet olla realistisemmat
- perusasia: koitetaan edistää tutkimuksen tekemistä eli tutkijoita pitäisikö siis lähestyä asiaa niin että katsotaan ensin läpi tutkijan ohjeet ja sitten muut ohjeet suhteessa siihen
- **Jessica muuntaa ohjeet yhdeksi dokumentiksi ja maanantain kokouksessa 11.10. voidaan jatkaa ohjeiden viimeistelyssä**
 - ohjeet kokoavassa dokumentissa jaottelu I-periaattein ja kalvosetissä kohderyhmittäin
 - kun ohjeet ovat yhdessä dokumentissa niin helpompaa nähdä kokonaisuus ja siirtää suosituksia oikeiden otsikoiden alle